

Інформація та документація. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ.

Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015

Бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, призначено для ідентифікування, загальної характеристики та пошуку документа, що є об'єктом бібліографічного посилання.

Об'єктами посилання можуть бути всі види опублікованих чи неопублікованих документів або їхні складники на будь-яких носіях інформації (зокрема в телекомунікаційних мережах).

Бібліографічні посилання розрізняють залежно від складу елементів бібліографічного запису, місця розташування в документі, повторності наведення та вмісту бібліографічних записів (повне та коротке, внутрішньотекстове, підрядкове, позатекстове, первинне та повторне, комплексне).

Позатекстове бібліографічне посилання:

- у позатекстовому бібліографічному посиланні повторюють бібліографічні відомості про об'єкт посилання, який згадано в тексті документа;
- нумерують у межах усього документа або в межах окремих глав, розділів, частин тощо, застосовуючи наскрізне нумерування (арабськими цифрами);
- наводять як перелік бібліографічних записів і розміщують наприкінці основного тексту (або після заключної статті, післямови, коментарів – за їх наявності) документа або його складника (зазначаючи, наприклад, «Список бібліографічних посилань»).

може містити такі елементи:

- заголовок бібліографічного запису (ім'я автора);
- основну назву документа;
- відомості, що належать до назви (пояснюють і доповнюють її);
- відомості про відповідальність (містять інформацію про осіб і/або організації, які брали участь у створенні документа);
- відомості про повторність видання (містять інформацію про зміни й особливості цього видання відносно попереднього);
- вихідні дані (містять відомості про місце видання (випуску), видавця та рік випуску документа);
- позначення та порядковий номер тому номера або випуску, якщо є посилання на твір або публікації з багаточастинного (багатотомного чи серіального) документа;
- відомості про обсяг (кількість сторінок) документа (у разі посилання на нього загалом);
- назву документа (журналу, збірника, газети тощо), в якому опубліковано об'єкт посилання (наприклад, статтю);
- відомості про місцезнаходження об'єкта посилання – номер сторінки в документі (у разі посилання на його частину);
- примітки (у посиланні на електронний ресурс, депоновану наукову роботу тощо).

Елементи бібліографічного запису (заголовок і бібліографічний опис) та знаки пунктуації в бібліографічному посиланні, незалежно від його призначення та виду, подають з урахуванням таких особливостей:

- **опис здійснюється за титульною сторінкою**, відсутні відомості позичаються з інших місць документа: обкладинки, зворотного боку титульної сторінки, передмови, змісту, вихідних даних тощо;
- на початку бібліографічного запису подають відомості **про одного, двох чи трьох авторів**;
- відомості про авторів за навскісною рисою **не повторюють**;
- за потреби можна зазначати **більше ніж три імені авторів або** подавати після назви за навскісною рисою одного автора та словосполучення «**та ін.**»;
- замість знака «**крапка й тире**» («. —»), який розділяє елементи бібліографічного опису, в бібліографічному посиланні рекомендовано застосовувати знак «**крапка**»;

- відомості запозичені не з титульної сторінки документа, дозволено **не брати у квадратні дужки**;
- після назви дозволено **не зазначати загального позначення матеріалу** («Текст», «Електронний ресурс» тощо);
- **назва місця видання** (місто) подається **повністю**;
- у складі вихідних даних дозволено **не подавати найменування (ім'я) видавця**;
- у складі відомостей про фізичну характеристику документа можна **зазначати або його загальний обсяг** (наприклад: 285 с.), **або номер сторінки**, на якій подано об'єкт посилання (наприклад: С. 19);
- дозволено **не наводити відомостей про серію** та Міжнародний стандартний номер (ISBN, ISMN, ISSN);
- у бібліографічних посиланнях на складник документа у формі аналітичного бібліографічного опису розділовий знак «**дві навскісні риски**» («//») **можна замінювати крапкою**, а відомості про документ (його **назву**), в якому розміщено складник, **виділяти шрифтом** (наприклад, курсивом);
- том, частина, випуск, номер, а також рік видання подаються **арабськими цифрами**;
- в усіх елементах бібліографічного (за винятком основної назви документа й відомостей що належать до назви та містять одне слово) **дозволено скорочувати окремі слова** та словосполучення згідно з ДСТУ 3582:2015;
- відомості про документ, опублікований іншою мовою, наводять **мовою оригіналу**;
- підрядкові та позатекстові бібліографічні посилання пов'язують із текстом документа за допомогою **знаків виноски**: арабських цифр, літер, астериска (зірочки).

Особливості складання бібліографічного посилання на електронний ресурс:

- джерелами інформації є **титульний екран, основне меню, програма, головна сторінка сайту чи порталу**, що містять відомості про автора, назву, відповідальність, перевидання (версію), місце та рік видання;
- складають як на електронні ресурси **загалом** (електронні документи, бази даних, портали чи сайти, веб-сторінки, форуми тощо), так і на їхні **складники** (розділ та частини електронних документів, порталів чи сайтів публікації в електронних серіальних документах, повідомлення на форумах тощо) **згідно з загальними правилами та з урахуванням зазначених далі особливостей**;
- на електронний ресурс **локального доступу** після вихідних даних подають відомості про кількість фізичних одиниць (арабськими цифрами) та вид носія інформації (наприклад, електронний оптичний диск). У дужках можна подавати відомості про вид оптичного диска (CD-R, CD-RW, DVD-R тощо);
- для позначення електронної адреси електронного ресурсу **віддаленого доступу** дозволено замість слів «**Режим доступу**» (чи «Доступ») або їхнього еквівалента іншою мовою застосовувати аббревіатури «**URL**» (Uniform Resource Locator – Уніфікований покажчик ресурсу);
- якщо електронний ресурс має унікальний **ідентифікатор DOI** (Digital Object Identifier – Ідентифікатор цифрового об'єкта) замість електронної адреси цього ресурсу рекомендовано зазначати його ідентифікатор;
- довгу електронну адресу **можна переносити на наступний рядок**. У цьому разі останнім у першому рядку має бути знак «**навскісна риска**» («//»);
- можна не наводити відомості про джерело назви («Назва з етикетки диска», «Назва з екрана» тощо);
- після електронної адреси подають **відомості про дату звернення до електронного ресурсу віддаленого доступу**: число, місяць і рік (в круглих дужках) після слів «дата звернення».

Більш детальна інформація на сайті наукової бібліотеки в розділі Інформація для науковців:
<http://library.znu.edu.ua/2141.ukr.html>

Підготувала Н.М.Чала